

Koulutuspolkujen ja työllisyyspolkujen vahvistaminen: maahanmuuttajataustaiset NEET nuoret pääkaupunkiseudulla

---

11Helsinki Oy
Työpajan purku
Tarkistuspiste
29.10.2024

TIIVISTELMÄ

Ami-säätiö järjesti 7.10. työpajan, jonka aiheena oli koulutuspolkujen ja työllisyyspolkujen vahvistaminen: nykyiset maahanmuuttajataustaiset NEET nuoret pääkaupunkiseudulla. Työpaja oli kestoltaan kaksi tuntia. Työpajaa edelsi seminaari aiheesta 3.10.2024.

Säätiö on identifioinut, että vailla työtä ja koulutusta olevien nuorten tilanteeseen on pääkaupunkiseudulla hyvä saada kohennusta. Se toivoo, että aiheen piiriin syntyisi tutkimusta ja konkreettista toimintaa kokeilujen ja pilottien muodossa, joista osaa se voisi rahoittaa.

Työpajaan oli kutsuttu tutkijoita, koulutus- ja työllisyystoimijoita sekä järjestöjä ja julkista sektoria.

Työskentelyn tavoitteena oli saada osallistujilta ajatuksia / syötettä:

- 1) aiheen tutkimus- ja tietoaukoista**
- 2) mahdollisia kokeilu-, pilotti- tai skaalausaiheita sekä muita muutoksen paikkoja**

Työpajaan ilmoittautui 20 osallistujaa ja osallistui 12 osallistujaa. Osallistujat jaettiin työpajassa pienempiin ryhmiin.

Työpajan ilmoittautumisen yhteydessä osallistujia pyydettiin jo nimeämään aiheen tietoaukkoja sekä onnistumisia. Vastaukset koottiin työpajaan osallistujien ajattelun avuksi. Työskentelyn tueksi ja ajattelun avartamiseksi oli koostettu materiaalia myös Ami-säätiön ja työpajan fasilitaattorien toimesta.

Ideoita ja ajatuksia työpajan tavoitteeseen haettiin neljän eri näkökulman kautta: harmaat alueet - mitä emme vielä tiedä, positiiviset poikkeamat, kohderyhmäymmärrys, muutosajurit ja aiheen kannalta tärkeät toimijat. Ryhmille oli sekä yhteisiä että omia tehtäviä.

Lopuksi jokainen osallistuja arvioi mielestään tärkeimpiä aiheen tutkimus- ja tietoaukkoja ja mahdollisia kokeilu-, pilotti- tai skaalausaiheita sekä muita muutoksen paikkoja. Suosituksia annettiin myös kohderyhmäymmärryksen lisäämiseen, muutosajureiden huomioimiseen ja aiheen kannalta tärkeisiin toimijoihin.

Tässä dokumentissa on kooste työpajan keskusteluista ja työpajan kirjauksista.

TYÖPAJA PÄHKINÄNKUORESSA

Tehtävät 1-3 sekä 5 olivat kaikille ryhmille samat. Tehtävässä 4 ryhmät saivat oman näkökulman.

Näin pyrittiin saamaan mahdollisimman kattavasti näkemyksiä työpajan aiheeseen.

1. TUTUSTUMINEN OHJEISIIN JA ESITTÄYTYMISET

2. HARMAAT ALUEET

Mitä emme vielä tiedä?

3. POSITIIVISET POIKKEAMAT

Missä ollaan onnistuttu?

4a. KOHDERYHMÄYMMÄRRYS

Onko meillä riittävä kohderyhmäymmärrys?
Ryhmät 1-2

4b. TULEVAISUUSORIENTAATIO

Muutosvoimat jotka tulisi huomioida
Ryhmät 3-4

4c. ARVOVERKOSTO

Ketä tarvitaan mukaan
Ryhmä 6

5. RYHMIEN AJATUKSET TÄRKEIMMISTÄ tutkimus- ja tietoaukoista sekä muutoksen paikoista
RYHMIEN SUOSITUKSET kokeilu-, pilotti- tai skaalausaiheiksi

TYÖPAJASSA KATETUT NÄKÖKULMAT

Vantaan kaupunki	Helsingin kaupunki	Espoon kaupunki
KELA	Omnia	Opetushallitus
Helsingin evankelinen säätiö HEO	ELY/kotoutuminen	väitöstutkija: maahanmuuttajataustaisten naisten rekrytointi

TYÖPAJAN PERUSTA

MITÄ TIEDETTIIN JA TEHTIIN ENNAKKOON + HYPOTEESIT

Työpajaa edelsi Potentiaali esiin -seminaari, jossa tarkennettiin tilannekuvaa ja haettiin ratkaisuja maahanmuuttajataustaisten nuorten kouluttautumisen ja työllistymispolkujen haasteisiin.

Ami-säätiössä on pureuduttu teemaan myös omin voimin ja työpajassa oli Ami-säätiön lyhyt alustus sekä yhteenveto NEET-statusen taustatekijöistä maahanmuuttajilla.

Taustatyön ja seminaarin myötä Ami-säätiölle oli jo muodostunut joitain hypoteeseja polttavista kysymyksistä maahanmuuttajataustaisten nuorten kouluttautumisen ja työllistymispolkujen haasteista.

HYPOTEESIT:

1

Miten voitaisiin ennaltaehkäistä toisen asteen negatiiviset keskeytykset?

2

Miten vastavalmistuneet pääsisivät työhön?

3

Miten tavoitettaisiin jo pidemmän aikaa NEET-statusella olevat ja sitä kautta koulutuksen/palveluiden ja työn piiriin?

AMI -SÄÄTIÖ KOOSTE

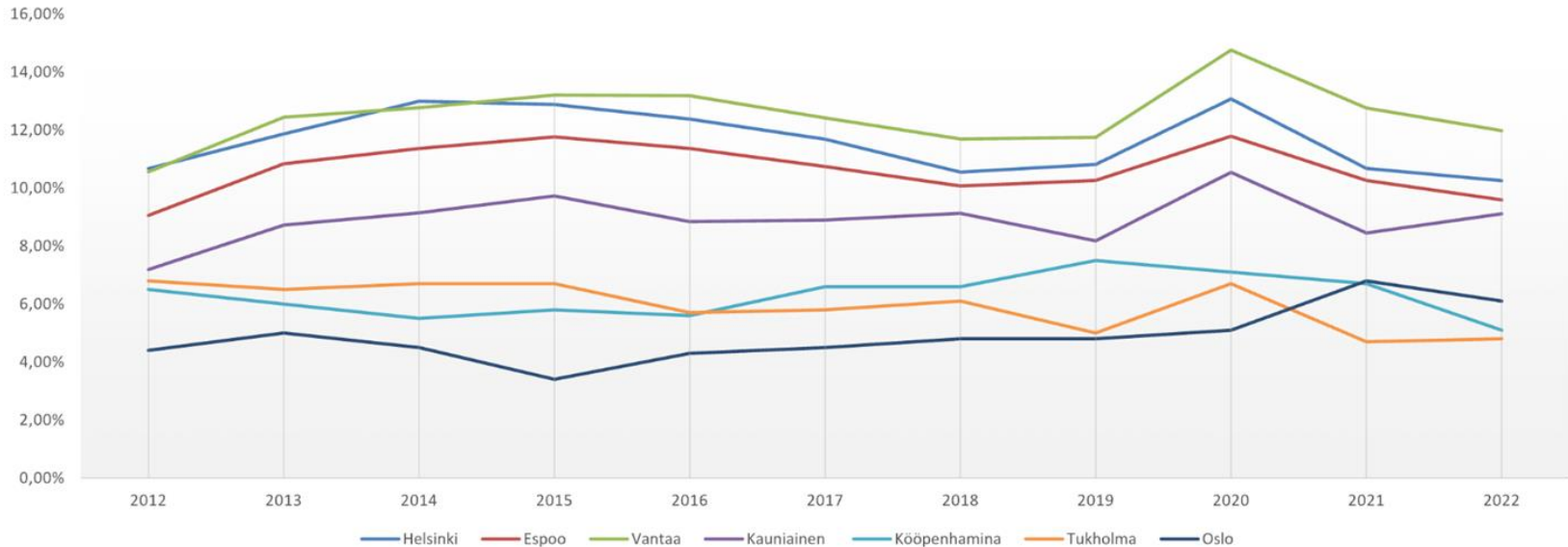

AMI -SÄÄTIÖ 14.6.2024

NEET-nuoret Pohjolassa

NEET-nuorten osuus 15–24-vuotiaista

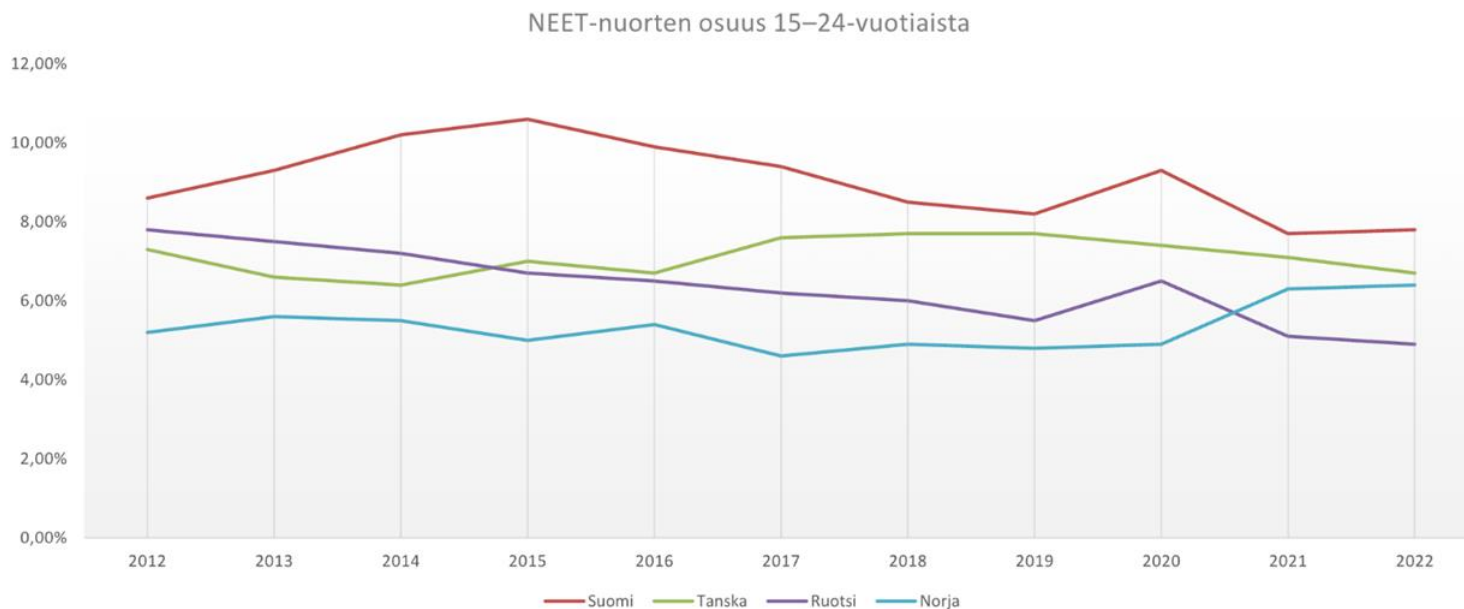

AMI -SÄÄTIÖ 14.6.2024

Vastaava tilanne näkyy myös valtakunnallisesti

TAUSTALLA VAIKUTTAA

Maahanmuuttajataustaiset koulutuksesta

- [Maahanmuuttajataustaisten nuorten toisen asteen koulutusvalinnat](#)
Mira Kalalahti & Janne Varjo & Tuomas Zacheus & Joel Kivirauma & Marja-Liisa Mäkelä & Minna Saarinen & Markku Jahnukainen
Yhteiskuntapolitiikka 82 (2017):1
- [Toisen polven maahanmuuttajanuorten koulutusvalinnat](#)
Suomen Lukiolaisten Liiton tutkimus 2011
- [Ulkomaalaistaustaisten nuorten hyvinvointi tutkimusten ja tilastojen valossa](#)
Eid, Mona & Castaneda, Anu (2023)
Valtion nuorisoneuvoston julkaisuja 73
- [Nuorten koulutus Helsingissä – polku peruskoulusta eteenpäin](#)
Hanna Ahtiainen
Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia, kaupunkietopalvelut
Tilastoja 2023:2
- [Oppimistuloksia ennustavat tekijät Helsingin metropolialueen yläkoulussa](#)
Vainikainen, Mari-Paullina & Hienonen, Ninja & Lindfors, Pirjo & Rimpela, Arja & Asikainen, Mikko & Hotulainen, Risto & Hautamäki, Jarkko. (2016). 214-229.
- [Maahanmuuttajien koulutuspolut ja integrointi](#)
Kipupisteet ja toimenpide-esitykset III
Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2019:1
- [Suomi seuraavan sukupolven kasvuympäristönä : Seuranta Suomessa vuonna 1997 syntyneistä lapsista, joilla on ulkomalla syntynyt vanhempi](#)
Raportti 15 / 2020, Nuorisotutkimusseuran/Nuorisotutkimusverkoston julkaisuja 228
Kääriälä, Antti; Keski-Säntti, Markus; Aaltonen, Mikko; Haikkola, Lotta; Huotari, Tiina; Ilmakkunen, Ilari; Juutinen, Aapo; Kiilakoski, Tomi; Merikukka, Marko; Pekkarinen, Elina; Rask, Shadia; Ristikari, Tiina; Salo, Jarmo; Gissler, Mika (2020)

Maahanmuuttajien työllisyydestä ja ylisukupolvista ongelmista

- [Maahan muuttaneiden koulutus- ja työllisyyspolut](#)
Riikka Shemeikka, Kaisa Schmidt-Thomé, Jaakko Harkko, Juhomatti Paavola, Mika Raunio, Leena Alanko, Anna Björk, Pekka Kettunen, Anne Kouvonen, Sari Pitkänen, Farid Ramadan, Sirkku Varjonen, Mirrka Vuorento
Kuntoutussäätiö, Demos Helsinki, Helsingin yliopisto, Oxford Research, Siirtolaisuusinstituutti
Valtioneuvoston selvitys - ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2021:29
- [Kotoutumisen kokonaiskatsaus 2019: Tutkimusartikkeleita kotoutumisesta](#)
Kazi, Villiina & Alitolppa-Niitamo, Anne & Kaihovaara, Antti (toim.). (2019). TEM oppaat ja muut julkaisut 2019:10
Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö
- [Helsinkiä nuorten ylisukupolvinen syrjäytyminen](#)
Tuloksia Mukana-ohjelman taustatutkimuksesta
Työmarkkinatnuorethyvinvointikoulutus
Teemu Vauhkonen & Mikko Salasuo, 2021
- [Maahanmuuttajien loukku](#)
Sanna Kuronen, 2021
Elinkeinoelämän valtuuskunta EVA
- [Maahanmuuttajat prekaarina työvoimana](#)
Satu Ojala, Pasi Pyöriä & Mikko Jakonen
Tampereen yliopisto, 2024
- [Työn ja työttömyyden välissä: vastentahtoinen osa-aikatyö](#)
Henry Saarinen
Ami-säätiö, 2024

NEET-nuorista yleisesti

- [Koulutuksen ja työn ulkopuolella olevien nuorten ja nuorten aikuisten etuuksien käyttö vuosina 1995–2020](#)
Nuorten sosiaalinen tila 4/2023
THL
- [Nuorten osallisuuden edistäminen](#)
Heikki Hiilamo, Anne Määttä, Karoliina Koskenvuo, Jussi Pyykkönen, Tapio Räsänen & Sanna Aaltonen
Diakonia-ammattikorkeakoulu DIAK PUHEENVUORO 11
Selvitysmiehen raportti
- [NEET-nuoret koulutuksen kelkassa](#)
Irmeli Lignell & Hanna Naakka, 2023
HAMK Unlimited Professional / Ammatillinen osaaminen ja opetus /
- [NEET-nuoret – opiskelun ja työn ulkopuolella olevien tilanne korjattava](#)
Henry Saarinen, 2024
Ami-säätiö
- [NEET-indikaattori kuvaa nuorten syrjäytymistä](#)
Reija Paananen, Liisa Törmäkangas, Mika Gissler, Liisa Larja, Tiina Ristikari
Tilastokeskus, 2016
- [Miten ehkäistä nuorten syrjäytymistä?](#)
Heikki Hiilamo & Amir Sariaslan & Mikko Aaltonen
Yhteiskuntapolitiikka 87 (2022):4

TYÖPAJA

7.10.2024

TIETOAUKOT

TIETOAUKOT

Työskentelyn tukena oli ilmoittautumisen yhteydessä lähetettyjä vastauksia kysymyksiin sekä

ön ajatuksia.

Miten voitaisiin ennaltaehkäistä toisen asteen keskeytykset?

Miten vastavalmistuneet pääsisivät työhön?

Miten tavoitettaisiin jo pidemmän aikaa NEET-statuksella olevat maahanmuuttajataustaiset pk-seudulla asuvat nuoret sitä kautta koulutuksen/palveluiden ja työn piiriin?

Palveluiden vaikuttavuus

Nuorten palvelukokemus

Verkostojen merkitys työelämään pääsemisessä

Miten ao. ryhmä on syntynyt: Viimeisimmässä Ohjaamon valtakunnallisessa asiakas-palautteessa (Kehan raportti) huomiona oli nostettuna poikkeuksena nuoret joilla ei ole peruskoulun päättötodistusta, että he ovat muita nuoria tyytyväisempiä elämäänsä ja antoivat asioinneille muita heikompia arvosanoja. Ylioppilaat taas antoivat muita paremmat arvioinnit asioinnista, mutta he olivat taas muita tyytymättömiä omaan elämäänsä.

Kaipaa tutkimusta: Miten yksityinen voi näkyä työpaikalla

Aukko: Kotoutumisajan ylittäneet nuoret, varsinkin 20-30-naiset, joiden kotoutumisaika kului vauva-pikkulapsivanhemmuuteen.

Etenkin monilla maahanmuuttajataustaisilla nuorilla (toki myös nuorilla yleisesti) koulutususkoon linkittyy heikko luottamus yhteiskuntaan, joka taas monesti linkittyy joko koettuun epäoikeudenmukaisuuteen, siihen, että oppimisvaikeudet/ muut vaikeudet eivät ole tulleet nähdyksi koulussa (ei ole saanut tukea) ja myös perheen kokemuksiin suomalaisen yhteiskunnan palveluvidakossa.

Aukko: Kidutetut, traumatisoituneet 18-30v. maahanmuuttajat, joiden kunto ei mahdollista kotoutumiskoulutusta, vaan tarvitsisivat pienemmällä tuntimäärällä toiminnallista, kuntouttavaa kotoutumiskoulutusta.

Aikuisten kykenemättömyys samastua nuorten tilanteisiin. >> Kohderyhmäymmärrys

Aukko: Ei lainkaan palveluita tarjolla syntymässä Suomen kansalaisuuden saaneille, pieninä ulkomaille viedyille nuorille, jotka palaavat Suomeen täysi-ikäistyttyään ilman suomen kielen taitoa ja tietoa yhteiskunnasta. Tarvitsisivat kotoutumiskoulutuksen, mutta ei oikeutta.

TIETOAUKOT

Tässä tehtävässä oli tarkoitus tunnistaa työpajan aiheen tietoaukkoja.

- *Mitä ei vielä tiedetä?*
- *Mikä kaipaa tarkennusta?*
- *Mitä aukkoja tutkimuksessa tai toiminnassa nähdään, mikä liittyy työn ja koulutuksen ulkopuolella oleviin pk-seudun maahanmuuttajataustaisiin NEET statuksella oleviin nuoriin?*
- *Mihin tarvitaan lisäpanostusta?*

Tietoaukkoja löydettiin seuraavilta alueilta:

1. Nuorten tavoittaminen ja tiedonkulku (Hypoteesi)
2. Koulutus
3. Kotoutumiseen liittyvät
4. Rasismi, syrjintä ja segregaaation tunnistaminen
5. Aiempien tutkimusten parempi hyödyntäminen
6. Vaikuttavat kokeilut
7. Yksittäiset

Näihin pureudutaan tarkemmin seuraavilla sivuilla.

TIETOAUKOT:

1 NUORTEN TAVOITTAMINEN JA TIEDONKULKU

Ei ole riittävästi tutkittua tietoa siitä, **millä keinoilla kohderyhmän nuoria voidaan tavoittaa parhaiten** ja miten heille saadaan tietoa tarjolla olevista palveluista ja tuesta.

Nuorten tavoittamisessa tulisi pureutua tarkemmin palveluiden muotoiluun, kieleen, luottamukseen, representaatioihin ja nuoren verkostoihin.

Myös tiedonkulku eri viranoimaisten ja toimijoiden välillä kaipaisi lisäpanoksia.

Ryhmiä kirjaukset oikealla.

- Nuorten tavoittaminen viranomaispalveluissa
- Yhteistyö pääkaupunkiseudulla (PKS) on tärkeää, mutta toimiiko koordinaatio ja tiedonkulku?
- Tavoittaako tieto onnistuneista kokeiluista?
- Luottamus palveluihin
- Representaatio palveluiden tuottamisessa? Toimiiko?
- Saavutetaanko NEET -nuoria järjestöjen kautta?
- Työllisyyspalvelut palvelevat enimmäkseen maahanmuuttajataustaisia ja vieraskielisiä nuoria, mutta onko tätä huomioitu riittävästi palvelumuotoilussa? Tarvitaan palvelujen valtavirtaistamista.
- Onko monikielisiä palveluita riittävästi?

TIETOAUKOT: 2 KOULUTUS

Koulutuksesta löydettiin myös useita osa-alueita, joita voisi lähteä tutkimaan ja parantamaan nuorten koulutus- ja työllisyyspolkujen vahvistamiseksi.

TUVA-koulutukset

Valtakunnallisesti isoja eroavaisuuksia: Monilla paikkakunnilla ei aitoa mahdollisuutta tähdätä TUVasta lukioon, vaan nuoria valmennetaan vain ammattikouluun, vaikka valmiuksia lukioon olisi.

Riittääkö koulutuspaikat?

18v täyttäneille ei ylipäättään koulutuspaikat enää riitä, kun oppivelvolliset täyttävät kaikki koulutusmuodot. Iso valuvika lainsäädännössä.

Ohjauksen yhteistyö

Liian vähäinen monialainen yhteistyö ohjauksessa. Opinto-ohjauksen rinnalle tarvitaan **sosiaaliohjaus**, jotta koko elämäntilanne tulee tarkasteluun.

Onko kyseessä uusi rooli tai sisältyisikö tämä ohjaukseen?

Onnistumiset/Onnistuneet koulutuspolut esiin

Ei pelkkiä surkuttelutarinoita.

Toksiset sukupuoliroolit

Ohjaavat varsinkin poikia pois koulutuksen parista

Opetushenkilökunnan (ja muiden aikuisten) asenteet

Perheiden rooli

Ajatus, että koulutus kuuluu vain oppilaitoksille eikä ole perheiden asia

Koulutuksen kustannukset ja sen vaikutukset

TIETOAUKOT:

2 KOULUTUS + 3 KOTOUTUMINEN

S2 -opetus ja kotoutuminen nousivat myös vahvasti teemoina.

- Tutkimus perusopetukseen valmistavan opetuksen sisällöistä, laadusta ja henkilöstön S2-opetus- ja arviointiosaamisesta
- Tutkimus perusopetuksen S2- opetuksen sisällöistä, laadusta ja arvioinnista
- S2-tuetun opetuksen ohjaava vaikutus koulupolulla
- Puute: Valtakunnalliset standardit ja pätevyysvaatimukset perusopetukseen valmistavan (S2-)opetukseen
- Puute: Kotoutumisajan ylittäneiden täysi-ikäisten nuorten kotoutumiskoulutus/S2-koulutus

Kotoutumiseen liittyen tunnistettiin runsaasti tietoaukkoja ja lisäpanostusta tarvitsevia teemoja:

- Kotivanhemmat
- Koto-aika päättyy "jo kotona"
- Puute: Kotoutumiskoulutus, jossa erityinen tuki
- Puute: Toiminnallinen tuettu kotoutumiskoulutus osatyökykyisille
- Puute: Kotoutumiskoulutus kuntoutuksena (nykysäädöksissä ei voi olla kotoutuja ja kuntoutuja)
- Verkostojen merkitys: Vanhempien ja lähipiirien vähäiset verkostot, jotka vaikeuttavat mm. ensimmäisten töiden saamista

TIETOAUKOT:

4 RASISMI, SYRJINTÄ JA SEGREGAATIO

Rasismia, syrjintää ja segregaatiota sekä niihin liittyviä tutkimustarpeita tunnistetaan usealla tasolla. Näiden vaikutusta koulutus- ja työllisyyspolkuihin tulisi selvittää.

Alueellinen segregaatio

esim. Kontula keskittymä

Syrjäytyminen valtavirrasta jo varhaiskasvatusvaiheessa

Harrastusmahdollisuudet

Onko kaikilla lapsilla ja nuorilla mahdollisuus harrastaa. Kuinka harrastustoiminta tavoittaa lapset eri asuinalueilta ja taustoista, ja miten taloudelliset ja sosiaaliset tekijät voivat vaikuttaa osallistumiseen?

Roolimallien puute luo näköalattomuutta

Tarvitaan tutkimusta tai kokeiluja, jotka selvittävät roolimallien merkitystä ja niiden käyttöä nuorten elämässä, jotta he voivat nähdä mahdollisuuksia ja tulevaisuuden näkymiä. Ilman roolimalleja monet nuoret eivät pysty näkemään itselleen mahdollisuuksia koulutuksen tai työelämän kautta.

Rasismi ja normit

Tarvitaan tutkimustietoa valkoisten ihmisten ja valkoisten organisaatioiden kyvystä/kyvyttömyydestä tunnistaa ja purkaa rasismia omassa toiminnassaan. Nyt painopiste liikaa rasismia koskevissa nuorissa eikä niissä, jotka rasismia tuottavat.

Normatiivisuuden purkaminen

Rasismi ja normit vaikuttavat merkittävästi nuorten elämään. Tarvitaan **lisäpanostusta** erilaisten normatiivisten rakenteiden, kuten valkoisuuden normin, ableismin (vammaisten syrjintä) ja heteronormatiivisuuden, tunnistamiseen ja purkamiseen.

Liiketoimintamahdollisuudet ja kansainvälistyminen

Kansainvälistyminen ja liiketoimintamahdollisuudet määritellään eurosentrisesti -> jää moni tilaisuus esim. Lounais-Aasiassa ja Pohjois-Afrikassa sivusuun, kun näiden alueiden ajatellaan olevan rahattomia. Nuoret, joilla on osaamista näiden alueiden kielistä, toimintatavoista, markkinoista yms. pitäisi saada aktiivisiksi osaajiksi eikä vain juhlia heidän "monikulttuurisuuttaan".

11

TIETOAUKOT:

5 AIEMPIEN TUTKIMUSTEN PAREMPI HYÖDYNTÄMINEN

Aiemmat tutkimukset

Työpajassa kirjattiin ylös useampi kommentti siitä, että tietoa on jo, mutta sitä ei hyödynnetä riittävästi.

“Tietoa on tarpeeksi, teot puuttuvat.”

“On tutkittava enemmän jo tehtyjä tutkimuksia.”

“On tehtävä johtopäätöksiä jo tehdyistä tutkimuksista.”

“On aika hyödyntää aiempia tutkimuksia ja alettava toimimaan.”

“Toistetaan liikaa jo samoja asioita, joita tiedetään. Pitäisi päästä asioissa ja ratkaisuissa eteenpäin.”

TIETOAUKOT:

6 VAIKUTTAVAT KOKEILUT

Työpajassa pohdittiin kokeilujen merkitystä. Kokeilut nähdään tärkeinä tiedonlähteinä ja lähestymisenä uusien käytäntöjen ja mallien kehittämisessä. Kokeilut voivat tuottaa tietoa, jota voidaan käyttää päätöksenteossa ja toiminnan kehittämisessä.

Kokeilujen avulla voidaan saada käytännön tietoa ja nähdä, miten mallit, kuten Keski-Euroopassa (esim. Belgiassa) käytetyt ratkaisut, toimivat suomalaisessa ympäristössä.

Onnistuneiden kokeilujen skaalaaminen nähdään kiinnostavana kehityssuuntana. Tämä edellyttää sitä, että kokeilut ovat hyvin mitattavissa ja niiden vaikuttavuutta arvioidaan systemaattisesti. Saadut tulokset voivat tarjota tärkeää tietoa tuleville toimenpiteille ja strategioille.

Käytännön kokeiluja voidaan tehdä olemassa olevan tutkimustiedon pohjalta. Samalla on ratkaistava, mitä erityisesti halutaan kokeilla ja testata.

Työpajassa kirjattua:

- Myös kokeilut tuottavat tietoa. Eurooppalaisten kokeilujen soveltaminen suomalaiseen ympäristöön. Mallia Keski-Euroopasta, esim. Belgia
- Kokeilusta saatujen onnistumisten skaalaaminen ja monistaminen uusiin ympäristöihin
- Tehtävä käytännön kokeiluja jo tutkitun pohjalta
- On käärittävä hihat ja ryhdyttävä käytännön töihin
- Kokeilujen mitattavuus ja arviointi tärkeää
- Lisäselvitystä: Mitä halutaan kokeilla? Esim. mentorointia, mentorointiryhmien vierailuja

TIETOAUKOT:

7 YKSITTÄISET / KOHDERYHMÄYMMÄRRYS

Yksittäiset

- Mitä nuoret itse ajattelevat, toivovat?
Esim. nuorisotutkimuksen puolella?
- Nuorten omien tarinoiden merkitys,
mitä puhuu itselleen?
- Kuinka suuri osa NEET-nuorista on
yksin tulleita? Tiedetäänkö mahdollisesta
traumataustasta?
- Ystävyyssuhteet, tosielämän kaveripiirit
- NEET -alaryhmät, onko NEET -nuori liian laaja
kattokäsite? Ongelmakohtat on hyvin erilaisia
riippuen mistä alaryhmästä on.

TIETOAUKOT: TEKOÄLYN LISÄYKSET

Myös tekoälyn näkemyksiä tietoaukoista kysyttiin. Tekoäly listasi edellisten lisäksi seuraavia tietoaukkoja.

Joustavat koulutusratkaisut

Koulutusjärjestelmä ei tarjoa riittävästi joustavia vaihtoehtoja niille nuorille, joilla on keskeytynyt koulutuspolku tai jotka eivät mahdu perinteisiin koulutusmuotoihin. Esimerkiksi osa NEET-nuorista voi tarvita räätälöityjä, matalan kynnyksen koulutuksia, jotka tukevat työllistymistä.

Kotoutumisen seuranta

Tarvitaan parempaa pitkittäistutkimusta siitä, kuinka hyvin kotoutumisohjelmat onnistuvat nuorten integroitumisessa koulutukseen ja työelämään pitkällä aikavälillä.

Pitkittäistutkimuksen puute

Pitkittäistutkimuksia, jotka seuraisivat NEET-nuorten siirtymiä koulutuksesta työelämään ja analysoisivat heidän kehitystään pitkällä aikavälillä, on vähän. Tämä rajoittaa ymmärrystä siitä, mitkä toimenpiteet ovat tehokkaimpia pitkällä aikavälillä.

Yksittäisten interventioiden vaikutukset

Tietoa puuttuu myös siitä, miten eri palvelut, kuten mentorointi, vaikuttavat yksilöllisesti NEET-nuorten työllistymis- ja koulutuspolkuihin.

ONNISTUMISET

POSITIIVISET POIKKEAMAT

Tässä tehtävässä oli tarkoitus tunnistaa aiheen onnistumisia = positiivisia poikkeamia.

Työpajassa kysyttiin: Mitä hyviä esimerkkejä nostaisit esiin, jotka liittyvät tai joiden uskoisit voivat toimia työn ja koulutuksen ulkopuolella oleviin pk-seudun maahanmuuttajataustaisiin nuoriin?

Mistä löytyy onnistumisia?

Onnistumiset voivat olla pieniä tai suuria. Ne voivat olla kohdennettu eri kohderyhmälle ja/tai löytyä eri kontekstista.

Ilmoittautumisen yhteydessä toimitettiin seuraavat onnistumiset:

“Kun koulutuksen tai työn ulkopuolella oleva nuori saadaan mukaan koulutukseen tai toimintaan ovat tulokset yleensä erinomaisen hyviä.”

“Skaalattavissa oleva, mutta ilman riittävää rahoitusta: Omnian MANU-koulutus, joka on kehitetty myös edeltä mainituille kohderyhmille, mutta, jolta lähti rahoitus muiden kuin kotoaikaisten osalta kaksi vuotta sitten. Siihen mennessä rahoitusta oli ollut 9 vuoden ajan eri hankkeina. Toiminnan vakinaistuessa valtio rahoittaa ainoastaan kotoutujia.”

POSITIIVISET POIKKEAMAT

Positiivisia esimerkkejä maahanmuuttajataustaisten NEET -nuorten tukemisesta löytyy **erityisesti Ohjaamojen ja avoimen tukitoiminnan piiristä sekä osallistavan toiminnan parista.**

Onnistumisessa tärkeää ovat valitut **viestintäratkaisut** eli nuorten tavoittamiseen panostaminen. Tämä tukee Ami-säätiön hypoteesia: Miten tavoitettaisiin jo pidemmän aikaa NEET-statuksella olevat ja sitä kautta koulutuksen/palveluiden ja työn piiriin?

Työpajaan osallistuneet mainitsevat myös muutamia **diversiteetin lisäämisen hankkeita ja erityiskoulutuksia** positiivisina esimerkkeinä pk-seudulla asuvien maahanmuuttaja NEET-nuorten tukemisessa.

Esikuvien voima on merkittävä.

Eniten ääniä sai Moninaiset representaatiot eri ammateissa toimijoista kasvatuksessa ja koulutuksessa.

Työpajassa onnistumisia listattiin seuraavien otsikoiden alle, osallistujien kirjaukset näihin löytyy seuraavilta sivuilta:

1. Ohjaamot / avoin tukitoiminta
2. Osallistava toiminta
3. Roolimallit
4. Oikeat kanavat ja tavoittaminen
5. Diversiteetin lisääminen
6. Positiivisten kokemusten tukeminen
7. Koulutukset ja hankkeet

POSITIIVISET POIKKEAMAT:

1 OHJAAMOT / AVOIN TUKITOIMINTA

Positiivisia esimerkkejä maahanmuuttajataustaisten NEET -nuorten tukemisesta tunnistetaan **erityisesti ohjaamojen ja avoimen tukitoiminnan piiristä.**

- Espoon työväenopiston monialaisen ohjauksen malli, jossa ohjausta tekevät yhteistyönä opinto-ohjaaja-kuraattori-ryhmäohjaaja. Ryhmäohjaaja on pätevä S2-opettaja
- Ohjaamo Helsingin tulokset erityisesti maahanmuuttajien osalta positiiviset
- Pakolaisavun Kurvi-toiminta tekee ihan loistavaa työtä
- Rinnalla kulkevat - jalkautuvat palvelut
- Ennaltaehkäisevä nuorisotyö
- Vamoksen palvelut
- Kansalaisjärjestötyö, esim. Tampereella [VALOMO-toiminta](#)
- Tuettu kesätyönhaku ja/tai job shadowing-toiminnot
- Matalat palvelukynnykset

POSITIIVISET POIKKEAMAT:

2 & 3 OSALLISTAVA TOIMINTA JA ROOLIMALLIT

Positiivisia esimerkkejä löytyy myös **osallistavan toiminnan parista**.

- Toiminnan kokeilevuus, käytäntöjen kyseenalaistaminen --> oman "jutun" löytäminen.
- **Tikitut-toiminta Göteborgista**, jossa nuoret koulutetaan alueella eräoppaiksi. Eli osaamisen kehittäminen, omanarvontunnon nosto ja ensimmäiset työkokemukset samassa paketissa.
- Nuorten osallistaminen palvelujen suunnitteluun. **Espoossa** nuoret pääsivät suunnittelemaan heille suunnattua viestintää.
- **Espoon työväenopiston Kielitupa**-toiminta
- Tukitoimia vain silloin, kuin niitä tarvitaan. Eli ei oletusarvoisesti vaikka vain nimen perusteella.

Roolimallit ja niiden merkitys nostettiin esiin onnistumisina. Niiden osalta kaivataan kuitenkin vielä tarkennuksia ja ehkä myös lisää tutkimusta? Roolimallien puute tunnistettiin työpajassa myös.

- Positiiviset esikuvat
- Moninaiset representaatiot eri ammateissa toimijoista kasvatuksessa ja koulutuksessa
- Roolimallien merkitys suurta
- Mentorointi ja vertaistuki

POSITIIVISET POIKKEAMAT:

4 OIKEAT KANAVAT JA TAVOITTAMINEN

Nuorten tavoittaminen nostettiin esiin tietoaukkona. Sen osalta tunnistetaan kuitenkin myös onnistumisia. Näitä tulisi skaalata ja pilotoida. Osallistujat kirjasivat seuraavia onnistumisia:

- **Jodelissa** tavoitettu erityisesti nuoria
- Sosiaalisen median kanavat, joilla nuoret ovat esim. **TikTok**
- **Luontaisten kokoontumispaikkojen hyödyntäminen**
- Nuorten tavoittaminen, hakeva toiminta
- **Keikkatyö-pankit, alustat työnhakuun**
- Kun on tavoitettu nuoria ja saatu palveluiden piiriin, palvelut toimii yleensä hyvin.

Kuva: Canva.com

POSITIIVISET POIKKEAMAT:

5 DIVERSITEETIN LISÄÄMINEN

6 POSITIIVISTEN KOKEMUSTEN TUKEMINEN

Onnistuneita kokemuksia löytyy myös **diversiteetin lisäämisen** ja **positiivisten kokemusten** parissa. Osallistujat nimesivät näiden osalta:

Diversiteetin lisääminen

- Arabian, somalin, kurdin, venäjän, darin yms. kielten osaamisen hyötyjen laajempi kartoitus (kv. kauppa, musiikki yms. näille alueille)
- Esimerkkejä palvelujen tuottamisesta (esim. Medipulssi, jossa tummaihoisia lääkäreitä ja muuta henkilökuntaa -> turvallisempi tila asioida)
- Hankkeiden työntekijöiden erilaiset taustat rikastuttavat hankkelta.
- Kulttuurisensitiivisyys, oman uskonnon huomioiminen, esim. yhteistyö moskeijan kanssa.

Positiivisten kokemusten tukeminen

- Positiivisten kokemusten merkitys mittaamatonta.
- Oma harrastuneisuus, esim. jalkapallo, ja sen tukeminen integraatiossa.
- Nuorten moninaisen kielitaidon hyödyntäminen työtehtävissä heti alusta alkaen.

POSITIIVISET POIKKEAMAT: 7 KOULUTUKSET JA HANKKEET

Oppilaitoksista ja hankkeista löytyy myös onnistumisia, joista valitettavasti osa on vailla rahoitusta ja osa jo lakkautettu. Miten oppeja näistä voisi hyödyntää ja soveltaa?

- Skaalattavissa oleva, mutta ilman riittävää rahoitusta: **Omnian MANU-koulutus**, joka on kehitetty kohderyhmälle, mutta, jolta lähti rahoitus muiden kuin kotoaikaisten osalta kaksi vuotta sitten. Siihen mennessä rahoitusta oli ollut 9 vuoden ajan eri hankkeina. Toiminnan vakinaistuessa valtio rahoittaa ainoastaan kotoutujia.
- **Espoon Ohjaamotalon** Taitava työnhakija - yksilövalmennus
- **Entiset LUVA-koulutukset olivat loistavia.** Korvaavissa TUVA-koulutuksissa korostuu valitettavan useassa oppilaitoksessa vain amistavoite?

Kuva: Canva.com

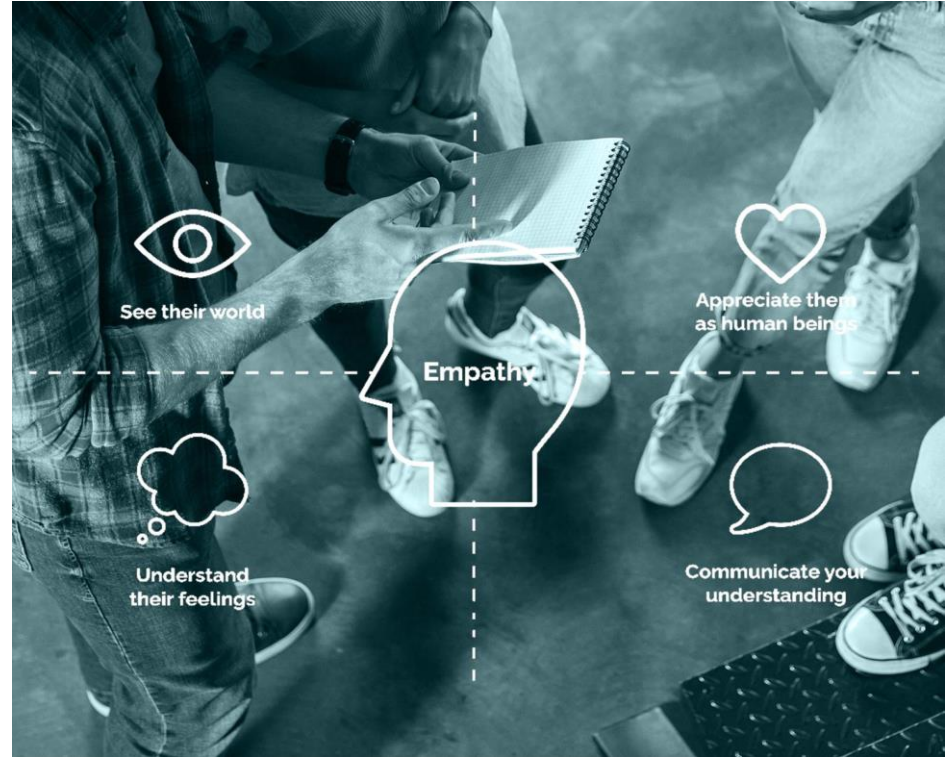
KOHDE- RYHMÄYMMÄRRYS

KOHDERYHMÄYMMÄRRYS

Ennen työpajaa Ami-säätiöllä pohdittiin, että työpajan osallistujilta olisi kiinnostava kuulla, onko tarpeeksi kohderyhmäymmärrystä pk-seudun maahanmuuttajataustaisista NEET-nuorista vai tarvitaanko sitä joiltain osin lisää.

Työpajassa kaksi ryhmää pureutuivat tähän kysymykseen. Tehtävän lopuksi ryhmät antoivat suosituksensa kohderyhmäymmärrykseen liittyen.

KOHDERYHMÄYMMÄRRYS

Ryhmät tunnistivat aukkoja kohderyhmäymmärryksessä, mutta toisaalta pohdittiin, että tietoa on, mutta sitä ei kyetä riittävästi hyödyntämään:

"Tieto ja ymmärrystä on, mutta meidän rutiinit ja toimintatavat eivät käytä tai pysty hyödyntämään tietoa."

"Kokoava data puuttuu, missä palveluissa nuoret on sisällä. Kuka voisi koota?"

Kohderyhmäymmärryksessä nostettiin esiin seuraavat aiheet:

1. **Tiedon hyödyntäminen,**
kts. vasen kolumni
2. **Tiedonkeruu ja segmentointi**
3. **Vaikuttavuus**
4. **Sosiaaliset verkosto ja yhteisöt**
5. **Arjen rakenteet ja virtuaaliset yhteisöt**
6. **Turvallisuus ja alueellinen kokemus**

KOHDERYHMÄYMMÄRRYS

2. Tiedonkeruu ja segmentointi

Mitä tiedetään rekisterien perusteella

sukupuolesta, äidinkielestä, lähtömaasta ja saamastaan tuesta. Sukupuolen moninaisuus ja vammaisten nuorten tilanteet tulisi myös sisällyttää.

Segmentointi ja resurssien kohdentaminen

Kaupungeissa kaivataan dataa, joka segmentoi nuoria, jotta työtä voidaan priorisoida ja resursseja kohdentaa oikeisiin asioihin.

Julkinen sektori ja EU-rahoitus

Julkisen sektorin ja EU-rahoituksen kehittämishankkeet ja kokeilut voisivat tarjota lisäresursseja nuorten tukemiseen.

3. Vaikuttavuus

Tarvitaan lisää tietoa siitä, **mitkä järjestöt tavoittavat** nuoria ja millä tavoilla.

Työllistyminen ja koulutus

Onko työllistyminen ja koulutus paras tapa kotouttaa nuoria vai pitäisikö myös vapaa-ajan harrastusten merkitystä selvittää, erityisesti lapsilla
Kaivataan tietoa vaikuttavuudesta:
miksi / mikä johti siihen, että nuori aloitti työn
miksi / mikä johti siihen, että nuori aloitti harrastuksen

Mitä mitataan, sitä saadaan

Tieto ja ymmärrys eivät välttämättä suoraan vaikuta mittareihin. Mittareiden ja vaikuttavuuden integrointi kaikkeen toimintaan on tärkeää.

KOHDERYHMÄYMMÄRRYS

4. Sosiaaliset verkostot ja yhteisöt

Kaveriverkosto ja lähiverkosto

Monilla nuorilla on kokemus kaveriverkostosta, joka voi olla osa heidän elämäänsä, mutta se ei välttämättä tarkoita läheisiä ystäviä. Mitä muita sosiaalisia ja lähiverkostoja nuorella on, joiden vaikutus on merkittävä?

Uskonnon ja radikalisoitumisen rooli

Uskonnolla voi olla suuri merkitys, ääri-ilmiönä radikalisoituminen
Dialoginen yhteistyö eri uskonnollisten yhteisöjen kanssa

5. Arjen rakenteet ja virtuaaliset yhteisöt

Virtuaalinen elämä ja digiyhteisöt

Monien nuorten arki saattaa rakentua virtuaalisten yhteisöjen varaan. Miksi ja miten nuoret osallistuvat näihin yhteisöihin.

Heikkona signaalina nousi esiin: japanilainen hikikomori-ilmiö (vetäytyminen yhteiskunnasta), joka voi ilmetä myös Suomessa, mutta ei pelkästään maahanmuuttajataustaisilla nuorilla.

KOHDERYHMÄYMMÄRRYS

6. Turvallisuus ja alueellinen kokemus

Kotikaupungin turvallisuus

Nuorten käsitykset oman alueensa turvallisuudesta voivat vaikuttaa heidän elämäänsä merkittävästi, joten heidän kokemuksensa eri kaupunginosista on tärkeä kerätä ja analysoida.

Tekoälyn ehdotukset edellä mainittujen 1-6 lisäksi:

Myös tekoälyn näkemyksiä kohderyhmäymmärryksen tietoaukoista kysyttiin. Tekoäly listasi edellisten lisäksi seuraavia tietoaukkoja.

Digitaalinen ulkopuolisuus

Mielenterveys ja hyvinvointi

- Mielenterveyden haasteet
- Päihteiden käyttö

Asuinalueiden vaikutus:

Onko riittävästi tietoa siitä, miten asuinalue vaikuttaa NEET-nuorten elämään? Pääkaupunkiseudun eri alueet voivat tarjota erilaisia mahdollisuuksia ja haasteita nuorille, esimerkiksi turvallisuuden, palveluiden saatavuuden ja sosiaalisten verkostojen suhteen.

RYHMIEN SUOSITUKSET KOHDERYHMÄYMMÄRRYKSEN LISÄÄMISEKSI

Tehdään ja kehitetään yhdessä nuoria kuullen palveluja, verkostoja – osallistamisen kanavat voivat olla aluksi digitaalisia

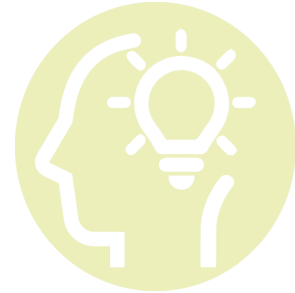
Yhteistyö uskonnollisten yhteisöjen kanssa: kohderyhmän löytäminen ja mahdollinen toiminta

Datan yhteenkokoava taho

Vaikuttavuus: Mitkä palvelut, mitkä tekemiset ovat tuottaneet onnistumiset?

MUUTOSAJURIT

MUUTOSAJURIT

Ami-säätiö panostaa lähestymisessään tulevaisuusorientaatioon.

Työpajassa haluttiin tunnistaa myös aiheen kannalta tärkeitä muutosajureita. Näin taataan, että keskitytään oikeisiin asioihin tulevaisuus huomioiden, eikä tulevaisuus pääse yllättämään.

Työskentelyä varten oli koottu ennalta **taulukko, johon oli listattu joitain toimintaympäristössä vaikuttavia muutosajureita, joilla uskotaan olevan vaikutus kohderyhmään. Muutosajurit oli jaoteltu PESTE -taulukkoon, eli sen mukaan onko muutosajuri**

P = poliittinen

E = taloudellinen

S = yhteiskunnallinen

T = teknologinen

E = ympäristöllinen

Kuva suurempana seuraavalla sivulla.

P	E	S	T	E
<p>Tiukentuvat / alati muuttuvat maahanmuuttokriteerit Muutokset maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikassa luovat epävarmuutta tulevaisuusnäkyimiin.</p> <p>Integraatio- ja työllistymispainotukset Suomen integraatio-ohjelmat lisäävät maahanmuuttajien työllistymisvaateita.</p> <p>Aktivointimallit Yhteiskunnan tukien yhteensovittaminen kohdennettujen koulutusten, mentorointiohjelmien ja työllisyyspalveluiden kanssa.</p>	<p>Koulutusreformit ja elinikäinen oppiminen Koulutusjärjestelmän uudistukset, mukaan lukien elinikäisen oppimisen painottaminen, laajentavat koulutusmahdollisuuksia.</p> <p>Lisääntyvä osa-aikatyö Teknologinen kehitys lisää (toivotun ja ei-toivotun) osa-aikatyön määrää.</p> <p>Monimuotoistuvat työn muodot Tulevaisuudessa kaikki saavat hetun rinnalle y-tunnuksen.</p>	<p>Monimuotoisuuden tarve Siirtyminen kohti monimuotoisempaa ja osallistavampaa yhteiskuntaa voi avata uusia mahdollisuuksia maahanmuuttajataustaisille NEET-nuorille.</p> <p>Mielenterveyden haasteet Omalle kulttuuritaustalle sopivien mielenterveys- ja tukipalveluiden puute lisää syrjäytymisen riskiä.</p> <p>Sosiaalinen eriytyneisyys Kulttuurieroista johtuva sosiaalisten verkostojen puuttuminen rajoittaa koulutusten ja työmahdollisuuksien löytämistä.</p>	<p>Teknologinen eriarvoisuus Digitaatioja tarvitaan kaikkialla. Digilaitteiden tai -osaamisen puute voi olla kouluttautumisen tai työllistymisen este.</p> <p>Työmarkkinoiden kasvavat digi-vaatimukset Automaatio vähentää matalan osaamisen työvoiman kysyntää, mikä vaikeuttaa työllistymistä ilman erityisosaamista tai -tutkintoa.</p> <p>Globaalit koulutus-alustat Verkkokoulutus- ja oppimisalustat tarjoavat mahdollisuuden opiskella omaan tahtiin.</p>	<p>Kaikkialla vaikuttava ympäristökeskustelu Ymmärtämättömyys ympäristöasioiden painoarvosta tai ulkopuolelle jääminen siihen liittyvästä keskustelusta voi vähentää osallisuutta monella tavalla.</p> <p>Ympäristö- ja ilmasto-osaamisen kysyntä Vihreän siirtymän toimialat tarjoavat uudenlaisia koulutus- ja työmahdollisuuksia.</p>

TYÖPAJAA VARTEN KOOSTETTUA MUUTOSAJUREITA

P

Tiukentuvat / alati muuttuvat maahanmuuttokriteerit

Muutokset maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikassa luovat epävarmuutta tulevaisuusnäkymiin.

Integraatio- ja työllistymispainotukset

Suomen integraatio-ohjelmat lisäävät maahanmuuttajien työllistymisvaateita.

Aktivointimallit

Yhteiskunnan tukien yhteensovittaminen kohdennettujen koulutusten, mentorointiohjelmien ja työllisyyspalveluiden kanssa.

E

Koulutusreformit ja elinikäinen oppiminen

Koulutusjärjestelmän uudistukset, mukaan lukien elinikäisen oppimisen painottaminen, laajentavat koulutusmahdollisuuksia.

Lisääntyvä osa-aikatyö

Teknologinen kehitys lisää (toivotun ja ei-toivotun) osa-aikatyön määrää.

Monimuotoistuvat työn muodot

Tulevaisuudessa kaikki saavat hetun rinnalle y-tunnuksen.

S

Monimuotoisuuden tarve

Siirtyminen kohti monimuotoisempaa ja osallistavampaa yhteiskuntaa voi avata uusia mahdollisuuksia maahanmuuttajataustaisille NEET-nuorille.

Mielenterveyden haasteet

Omalle kulttuuritaustalle sopivien mielenterveys- ja tukipalveluiden puute lisää syrjäytymisen riskiä.

Sosiaalinen eriytyneisyys

Kulttuurieroista johtuva sosiaalisten verkostojen puuttuminen rajoittaa koulutusten ja työmahdollisuuksien löytämistä.

T

Teknologinen eriarvoisuus

Digitaitoja tarvitaan kaikkialla. Digilaitteiden tai -osaamisen puute voi olla kouluttautumisen tai työllistymisen este.

Työmarkkinoiden kasvavat digi-vaatimukset

Automaatio vähentää matalan osaamisen työvoiman kysyntää, mikä vaikeuttaa työllistymistä ilman erityisosaamista tai -tutkintoa.

Globaalit koulutusalueet

Verkkokoulutus- ja oppimisasiistat tarjoavat mahdollisuuden opiskella omaan tahtiin.

E

Kaikkialla vaikuttava ympäristökeskustelu

Ymmärtämättömyys ympäristöasioiden painoarvosta tai ulkopuolelle jääminen siihen liittyvästä keskustelusta voi vähentää osallisuutta monella tavalla.

Ympäristö- ja ilmasto-osaamisen kysyntä

Vihreän siirtymän toimialat tarjoavat uudenlaisia koulutus- ja työmahdollisuuksia.

MUUTOSAJURIT

Työpajassa osallistujat rikastivat jo tunnistettuja muutosajureita.

Osallistujien listaamissa muutosajureissa korostuivat arvot ja asenteet ja siksi taulukkoon lisättiin **V = Values**.

Työpajaan osallistuneita huolettavat erityisesti talouskysymyksiin ja yhteiskunnan polarisaatioon liittyvä kehityskulku. Osallistujat nimesivät aiheen kannalta tärkeimmiksi muutosajureiksi: koulutusjärjestelmän muutokset, polarisoituva yhteiskunta ja monimuotoisuuden.

Tutustu seuraavalla sivulla taulukkoon tarkemmin.

TYÖPAJAN OSALLISTUJIEN KIRJAAMAT MUUTOSAJURIT

P	E	S	T	E	V
<p>Ennakoimaton pakolaisuus Negatiivinen: Lähi-Idän ja itärajan tilanne. Ennakoimattomat määrät pakolaisuutta ja palvelutarvetta. <i>trendi</i></p> <p>Täysi-ikäiset väliinputoajat Oppivelvollisuuslaki, joka on tuhonnut vieraskielisten nuorten tarkoituksenmukaisia, laadukkaita palvelupolkuja. Täysi-ikäistyneet eivät enää mahdu mihinkään ja esim. aikuisten perusopetus täynnä perusopetuksen kotimaassaan jo käyneitä alaikäisiä. <i>trendi</i></p> <p>Kuntakohtaiset erot Kaupunkiympäristöjen kansainvälistyminen epätasaista, eri kaupunki eri oikeudet. <i>trendi</i></p>	<p>Julkisen talouden pienentäminen Negatiivinen: Suomen taloustilanne, talouspolitiikka ja kuntatalous: Jatkuva leikkaus- ja YT-suma koulutuskentällä. Loppua ei näkyvissä kurjistamiselle. <i>trendi</i></p> <p>Työmarkkinoiden kahtiajakautuminen Matalapalkkaisten työtehtävien "kansainvälistyminen" <i>trendi</i></p> <p>Kaikki osaaminen käyttöön Ihmisten ohjaaminen kykyjen mukaisiin töihin</p> <p>Talouden linjat ja valinnat Kansantalouden investointitarve / -vaje? <i>trendi</i></p> <p>Suomen laskeva vetovoima Kiinnostaako periferi? <i>signaali</i></p> <p>Yritysten työllistämishaasteet Pienten vientiryitysten kuljetuskustannukset korkeat. <i>trendi</i></p> <p>Työverkostot Työmarkkinoiden verkostoituminen, esim. Wolttikuskit. <i>signaali</i></p>	<p>Kielellisen moninaisuuden huomioiminen Positiivinen: Kielitietoisuussymmetryksen lisääntyminen yhteiskunnassa ja organisaatioissa <i>signaali</i></p> <p>Nuorten asema kasvukeskuksissa Etelä-Suomen hurja väestönkasvu: Ei seiniä, kattoja ja henkilöstöä lapsille ja nuorille opiskeluun. <i>trendi</i></p> <p>Vertaisoppiminen Oppiminen muilta, mitä muut ovat tehneet, tehdään perässä. <i>signaali</i></p> <p>Syrjinnän vastainen toiminta Rasisminvastaisuus, tietoisuuden lisääminen. <i>trendi</i></p> <p>Anonyymit prosessit Taustoista puhumisen pysäyttäminen, leimaavista kategorioista kieltäytyminen. <i>signaali</i></p> <p>Inklusio Arkipäivän yhdessä toimiminen, esim. jalkapallo. <i>trendi</i></p>	<p>AI-koulutuspalvelut Tekoäly niin uhkana kuin mahdollisuutena nuorten koulutuspalveluissa, kielitesteissä, -arvioinneissa jne. <i>signaali</i></p> <p>Tekoäly kommunikaation tukena Tekoälyn hyödyntäminen kommunikaation tukena, erit. neutraliteetin ymmärtämisessä. <i>signaali</i></p>	<p>Ympäristövastuukasvat Ekososiaalinen sivistys elinehtona jollakin aikajänteellä <i>signaali</i></p>	<p>Asennemuutoksen välttämättömyys Kantaväestön tarve kehittyä kotoutujien vastaanottamiseksi. <i>trendi</i></p> <p>Kotoutumisen kahdensuuntaisuus kotoutujien luonteva vastaanottaminen ja vieraanvaraisuus --> enemmän "me" (ei ne / me) <i>signaali</i></p> <p>Monikulttuurisuustietous Kantaväestön kulttuurikasvat, kielitaidon kehittäminen. <i>signaali</i></p> <p>Kunniottava sanasto Maahanmuuttaja -termin käyttökelpoisuus? Onko oikea tapa puhutella kotoutujia? <i>signaali</i></p> <p>Muu-taustaisten arvostus Maahan muuttavat muutakin kuin työvoimavaajeen täyttäjiä. <i>signaali</i></p>

HUOMIOT RYHMIEN KIRJAUKSISTA

Työpajaan osallistuneita huolettavat erityisesti **talouskysymyksiin ja yhteiskunnan polarisaatioon** liittyvät kehityskulut.

Julkisen talouden pienentämisen vaikutukset ja työmarkkinoiden kehittyminen nähdään muutosajureina, joilla on tärkeä rooli pk-seudulla asuvien maahanmuuttajataustaisten NEET-nuorten tulevaisuuden tilanteessa. Näihin teemoihin liittyvä tieto ja tutkimus saattaisivat hyödyttää ko. nuorten ympärillä toimivia tahoja.

Yhteiskunnan monimuotoistumisen tarve tarjoaa etupäässä mahdollisuuksia pk-seudulla asuville maahanmuuttajataustaisille NEET-nuorille.

Osallistuneet nostavat erityisesti **kahdensuuntaisen kotoutumisen, kielellisen moninaisuuden ja inklusio-toiminnan** tärkeiksi toimenpiteiksi, joilla on potentiaalia positiivisiin kehityskulkuihin. Uhkana mainitaan **nuorten asema tiivistyvässä kaupunkiasumisessa** eli miten nuorille taataan riittävästi tiloja kasvukeskusympäristössä.

Kantaväestön asennemuutoksen tarve nähdään muutosajurina, joka kaipaa huomiota. Tarvetta nähdään sekä monikulttuurisuustiedolle että -toiminnalle kuten kahdensuuntaisille kotoutumishankkeille ja inklusiiviselle toiminnalle.

RYHMIEN TÄRKEIMMIKSI NIMEÄMÄT MUUTOSAJURIT

KOULUTUS- JÄRJESTELMÄN MUUTOS

AI-koulutuspalvelut

Tekoäly niin uhkana kuin mahdollisuutena nuorten koulutuspalveluissa, kielitestauksissa, -arvioinneissa jne.

Ympäristövastuukasvatus

Ekososaalinen sivistys elinehtona jollakin aikajänteellä

<https://jgu.edu.in/blog/2024/03/01/multidisciplinary-nature-of-environmental-studies/>

<https://www.shaip.com/>

11

RYHMIEN TÄRKEIMMIKSI NIMEÄMÄT MUUTOSAJURIT

POLARISOITUVA
YHTEISKUNTA

Nuorten asema kasvukeskuksissa

Etelä-Suomen hurja väestönkasvu:
Ei seiniä, kattoja ja henkilöstöä lapsille
ja nuorille opiskeluun.

Julkisen talouden pienentäminen

Suomen taloustilanne, talouspolitiikka
ja kuntatalous: Jatkuva leikkaus- ja YT-
suma koulutuskentällä. Loppua ei
näkyvissä kurjistamiselle.

<https://peda.net/aaanekoski/lukio/oo/oppiaineet/yhteiskuntaoppi/yy2/yh1-1/2thy>

<https://www.lansi-savo.fi/aihe/parakkikoulu>

RYHMIEN TÄRKEIMMIKSI NIMEÄMÄT MUUTOSAJURIT

Kotoutumisen kahdensuuntaisuus

Kotoutujien luonteva vastaanottaminen ja vieraanvaraisuus --> enemmän "me" (ei ne / me)

<https://tem.fi/maahanmuuttajien-kotouttaminen>

MONIMUOTOISUUDEN TARVE & KANAVAT

<https://kotiseutuallitto.fi/tietopankki/kulttuurisesti-moninainen-kotiseututyo/moninainen-vapaaehtoistoiminta/kielitetoisuus/>

Kielellisen moninaisuuden huomioiminen

Positiivinen: Kielitietoisuusymmärryksen lisääntyminen yhteiskunnassa ja organisaatioissa

Inklusio

Arkipäivän yhdessä toimiminen, esim. jalkapallo

<https://www.palloliitto.fi/tule-mukaan/kaikkipelaa>

YHTEENVETO: MUUTOSAJURIT

Suurin ero ennen työpajaa tehtyyn, aiheeseen liittyvään muutosajurilistaukseen liittyy kahdensuuntaiseen kotoutumiseen:

- Työpajaan osallistuneet näkivät kantaväestön arvomaailman ja asennemuutoksen välttämättömyyden tunnistamisen merkittävänä kehitykseen vaikuttavana tekijänä. Kynnyskysymyksenä nähtiin sekä yhteiskunnan moninaisuutta rikastavien asioiden että tietouden lisäämisen tarve.
- Osallistajat pitivät Suomen vetovoimaa kysymysmerkkinä. Tähän liittyy myös ihmisarvokäsitys: maahanmuuttavia tulisi nähdä myös muuna kuin työreservinä.
- Yleinen polarisaatiokehitys nousee sekä ennakoanalyysissä että osallistujien nostamissa muutosajureissa. Näin on myös tiukentuvien viranomaisvaatimusten osalta.
- Osallistujien näkemyksissä nousee huoli uusista väliinputoajaryhmistä.
- Monimuotoistuvan yhteiskunnan tarve erilaisille ja uusille osaamisalueille nähtiin molemmissa ryhmissä (positiivisena) muutosvoimana.
- Osallistajat näkivät teknologian tulevaisuuden roolissa enemmän arjen tason mahdollisuuksia.
- Ympäristöön liittyvät teemat eivät juurikaan nousseet työpajaosallistujien kirjaamissa muutosajureissa.

ARVOVERKOSTO

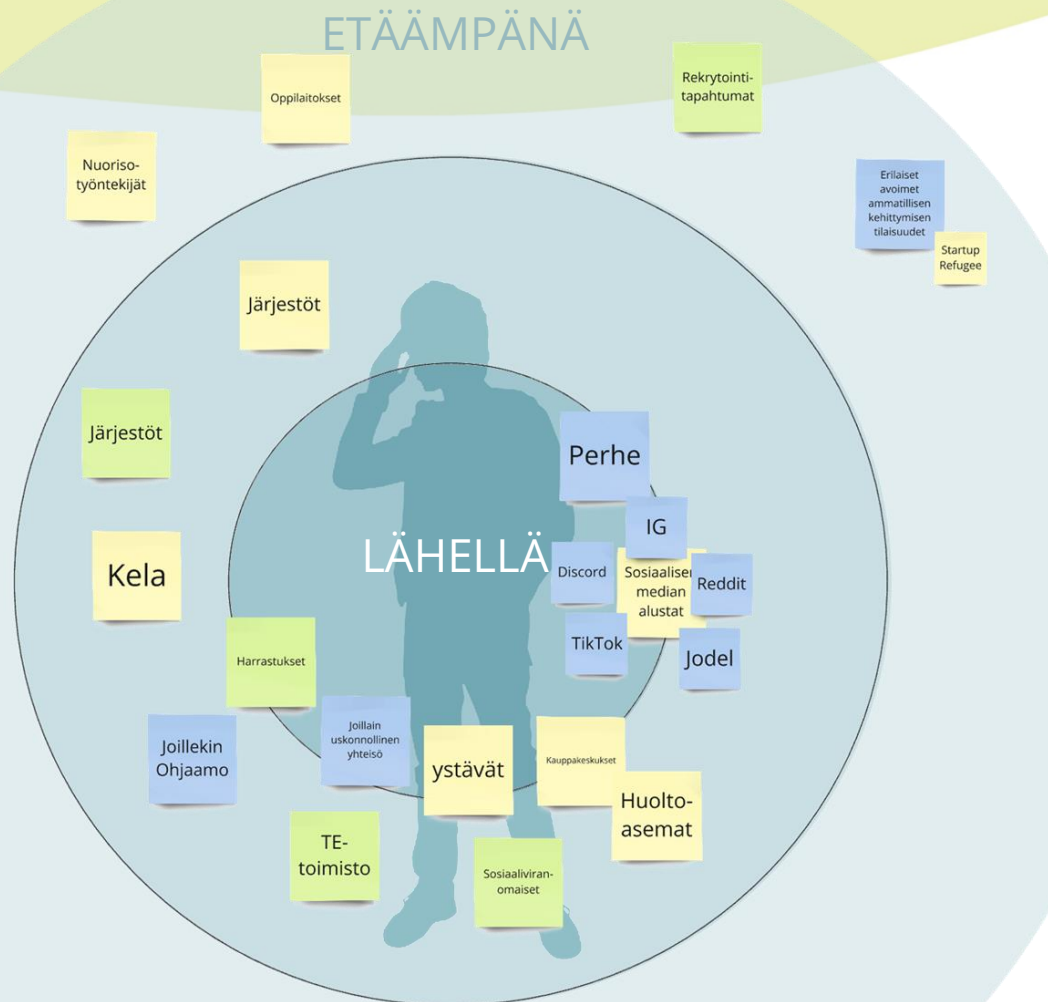
ARVOVERKOSTO

Tehtävässä oli tarkoitus hahmottaa aiheen ekosysteemiä/arvoverkostoa ja selvittää kuvaa, mitä kentän toimijat voivat tehdä kohderyhmän tilanteen vahvistamiseksi (koulutus- ja työllisyyspolut).

Tehtävä keskiöön asetettiin kohderyhmän nuori ja lähdettiin miettimään:

- *Mitä hänen elämänsä laajasti kuuluu*
- *Ketä hän tapaa*
- *Kenen kanssa hän on tekemisissä*
- *Missä hän liikkuu fyysisessä ja virtuaalisessa maailmassa?*
- *Ketkä ovat hänen lähellään, että etäämmällä?*
- *Kenen kanssa hän voisi olla tekemisessä?*
- *Mistä hänet tavoittaa parhaiten?*

Työpajaan oli tehty esivalmisteltu arvoverkosto.

ARVOVERKOSTO

Työpajassa osallistujat rikastivat esitätettyä arvoverkostoa.

Kohderyhmäymmärryksen tarvetta pohtineet ryhmät kirjasiivat lisävalaistuksen olevan tarpeen pk-seudun maahanmuuttajataustaisten NEET -nuorten sosiaalisten verkostojen ja yhteisöjen (fyysisesti ja virtuaaliset) osalta. Ylipäänsä nuorten arjen rakenteista olisi hyvä saada lisää tietoa. Tämä auttaisi myös tavoitavuudessa ja kohdentamisessa.

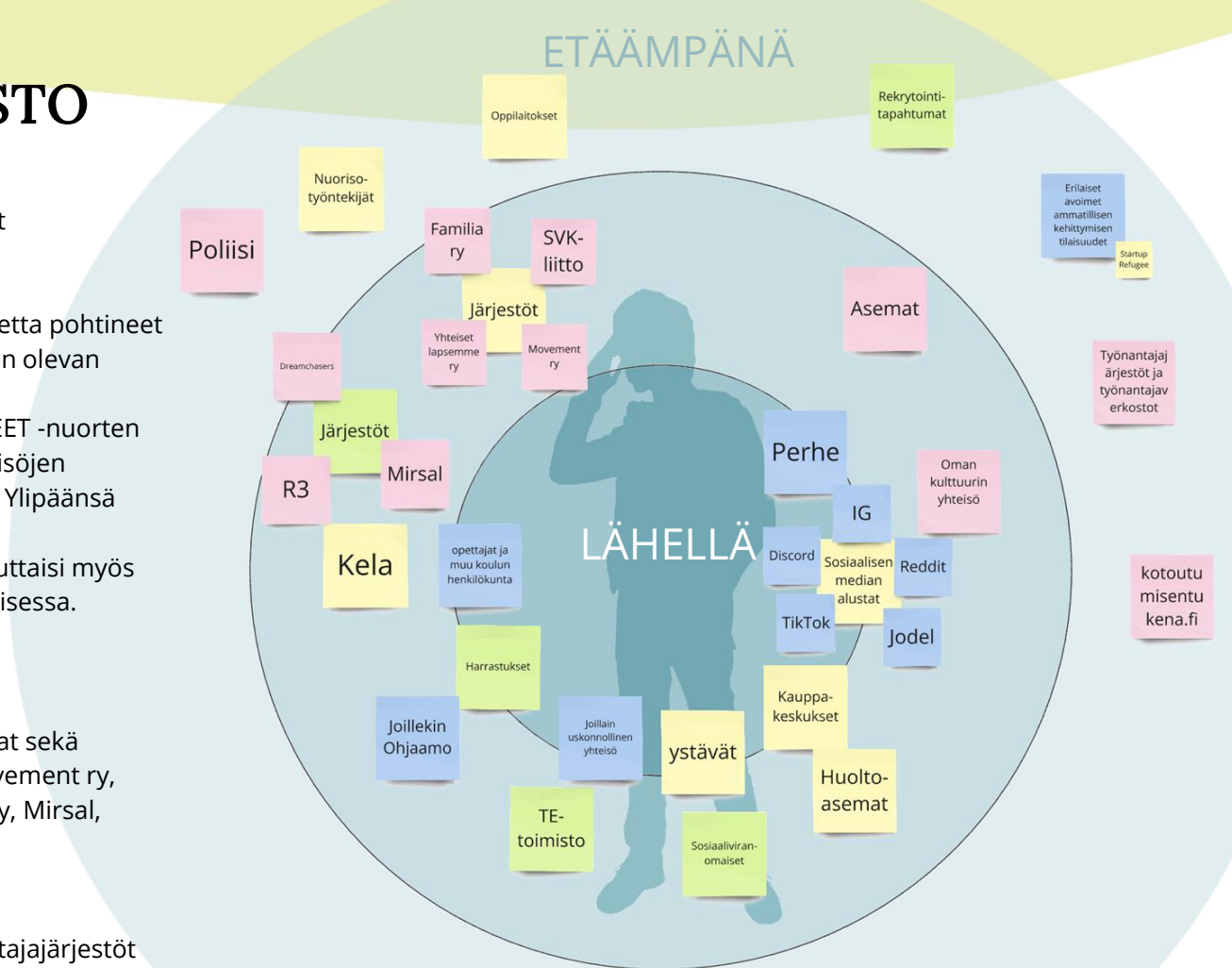
Arvoverkostoon lisättiin:

Lähelle nuorta:

Oman kulttuurin yhteisö, Asemat sekä useita järjestöjä: SVK- liitto, Movement ry, Yhteiset lapsemme ry, Familia ry, Mirsal, R3 ja Dreamchasers.

Hieman etäämmälle:

kotoutumisentukuena.fi, Työnantajajärjestöt ja työnantajaverkostot sekä poliisi

RYHMÄN SUOSITUKSET JA NOSTOT

Lisäksi osallistujat pohtivat tehtävässä seuraavia kysymyksiä:

- *Mitä kentän toimijat voivat tehdä kohderyhmän tilanteen vahvistamiseksi?*
- *Minkälaisia uusia yhteenliittymiä voidaan tunnistaa?*
- *Kenen tehtävä on taklata tunnistettuja tietoaukkoja tai viedä eteenpäin positiivisia poikkeamia?*
- *Tärkeimmät toimijat ja havainnot*

Kohderyhmän tilanteen vahvistamisessa esille nousi jälleen tavoitavuus, viestinnän kehittäminen ja eri kanavien hyödyntäminen. Muita tärkeiksi nostettuja olivat yhteenkuuluvuden tunteen vahvistaminen, jalkautuva nuorisotyö ja eri toimijoiden yhdistäminen.

Nuoren kannalta tärkeimmiksi toimijoiksi tunnistettiin huoltajat ja koulu/oppilaitos.

Monialaista yhteistyötä korostettiin. Samoin pitkään jatkuvan tuen tarvetta niin, että rinnalla kulkee samat toimijat, jolloin on mahdollista rakentaa luottamuksellinen suhde. **Ryhmä nosti tämän suositukseksi aiheesta, johon tulisi paneutua jatkossa tutkimuksena tai kokeiluna.**

Haaste: Miten yhteenliittymät voidaan tehdä? Voidsaanko ne lain mukaan tehdä?

Uudenlaisten yhteenliittymien muodostamisessa on tärkeä kiinnittää huomiota kouluun palaamisessa ja kiinnittymisessä. Haasteena tunnistettiin myös statuksesta riippuvat palvelut ja tuki.

Työpajan osallistujien kirjaukset seuraavalla sivulla.

ARVOVERKOSTO: RYHMIEN KIRJAUKSET

Mitä kentän toimijat voivat tehdä kohderyhmän tilanteen vahvistamiseksi?

- Kaikki tekijät yhdistävät toimenpiteet
Ohjelmatyömalli: ei kiinnitetä huomiota hallinnolliseen malliin, vaan fokus olisi tietyssä porukassa, esimerkiksi juuri koulusta pudonneet. Ohjelmatyö näyttäisi nuorelle yhtenäiseltä toiminnalta. Interventio olisi hallintohimmeliä tärkeämpi. Kohderyhmälle ohjelmatyö on relevantti, ei hallinto, fokus valitussa.
- Viestinnän kehittäminen, eri kanavien hyödyntäminen
- NEET-statusen ehkäiseminen
- Jalkautuva nuorisotyö
- Maahanmuuttaneiden yhteenkuuluvuus laajasti ajateltuna
- Toiseuden kokemusten estäminen, ehkäisy

Entä yhdessä: Minkälaisia uusia yhteenliittymiä voidaan tunnistaa?

- Perheiden tukena samat toimijat lapsuudesta teini-ikään
- Luottamuksellinen suhde
- Nuorten väliinpuotoamisen estäminen.
- Statuksesta riippuvaiset palvelut ja tuki ongelmallisia Nuori voi olla oikeutettu tiettyihin palveluihin ollessaan työtön, kun status muuttuu, palvelut eivät ole saatavilla Haaste palvelusiirtymissä. Vaaran paikkoja.
- Kouluun palaaminen hankalaa.
- Kouluun kiinnittymisen edistäminen.

ARVOVERKOSTO: RYHMIEN KIRJAUKSET

**Kenen tehtävä on taklata
tunnistettuja tietoaukkoja tai
viedä eteenpäin tunnistettuja
positiivisia poikkeamia?**

- Huoltajat
- Koulu/oppilaitos

Tärkeimmät toimijat ja havainnot

- Huoltajat
- Koulu/oppilaitos
- Monialainen yhteistyö
- Pitkään jatkuva tuki instituutiolle
(eriarvoisuuden tuottamisen lopettaminen)
- Onko koko systeemi syrjivä?
Tarvitaan uutta ajattelua

**SYÖTTEET
AIHEEN TUTKIMUS- JA
TIETOAUKOISTA +
KOKEILU-, PILOTTI- TAI
SKAALAUSSAIHEISTA JA
MUUTOKSEN PAIKOISTA**

OSALLISTUJIIEN SUOSITUKSET JATKOON: TUTKIMUS

Lopuksi ryhmät äänestivät ideoita jatkoon. Tällä sivulla suositukset tutkimusaiheiksi.

Saavutettavuus / Tavoittavuus

- Nuorten tavoittaminen (viranomaispalveluissa)
- Nuorten verkostojen kartoittaminen; merkitykselliset ihmiset arjessa
- Nuorten digitaalinen elämä ja verkostot

Palvelumuotoilutarpeet

Maahanmuuttajataustaiset/vieraskieliset ovat työllisyyspalvelujen asiakkaiden enemmistö, tarvitaan palvelujen valtavirtaistamista

Kohderyhmäymmärrys

- Mitä eri rekistereiden perusteella tiedetään nuorista; pitkäikäisaineisto (taustatiedot, tukien saaminen, aiempi työ- tai koulutustausta, rikokset)
- NEET-nuorten vähemmistöryhmät: sukupuoli- ja seksuaali-identiteetti, vammaiset nuoret
- Vapaa-ajan ja harrastusten merkitys yhteiskuntaan integroitumisessa

S2 -opetus

- Tutkimus perusopetuksen S2- opetuksen sisällöistä, laadusta ja S2-arvioinnista
- Valtakunnalliset standardit ja pätevyysvaatimukset perusopetukseen valmistavan (S2-)opetukseen.

Rasismi

Tarvitaan tutkimustietoa valkoisten ihmisten ja valkoisten organisaatioiden kyvystä/kyvyttömyydestä tunnistaa ja purkaa rasismia omassa toiminnassaan. Nyt painopiste liikaa rasismia kokevissa nuorissa eikä niissä, jotka rasismia tuottavat.

Toksiset sukupuoliroolit

ohjaavat varsinkin poikia pois koulutuksen parista

Toisaalta nähdään, että tutkimusta on jo riittävästi:

- Ei niinkään uutta tutkimusta, sen sijaan jo saadun tiedon pohjalta kokeiluja ja toteutuksia.
- Keski-Euroopan mailla vahvaa tutkimusta ja toimintamalleja, joita voisi hyödyntää.

OSALLISTUJIIEN SUOSITUKSET JATKOON: KOKEILU-, PILOTTI- TAI SKAALAUSSAIHEET

Tällä sivulla suositukset kokeilu-, pilotti- tai skaalausaiheiksi.

Saavutettavuus / Tavoitavuus

- Ollaan siellä missä asiakkaat ovat (saavutettavuus)
- Sosiaalisen median potentiaali
- Kohderyhmän edustaja sosiaalisessa mediassa/peleissä roolimallina ja nuorten tavoittajana

Työllistyminen

- Tuettu kesätyönhaku ja/tai jobs hadowing-toiminnot

Positiiviset esimerkit

- Moninaiset representaatiot eri ammateissa toimijoista kasvatuksessa ja koulutuksessa

Potentiaali esiin

- Nuorten moninaisen kielitaidon hyödyntäminen työtehtävissä heti alusta alkaen.

Vaikuttavuustieto

- Olennaista on kokeilujen vaikuttavuustieto ja kehittäminen, ulkomailta mallintaminen.

Paikallisen soveltamisen merkittävyyden tunnistaminen.

Kotoutuminen

- Kotoutumiskoulutuksen kaltainen, jatko-opintoihin tähtäävä kotoutumispalvelu oppivelvollisille 16-17-vuotiaille peruskoulun kotimaassaan jo käyneille.
- Kotoutumisajan ylittäneiden täysi-ikäisten nuorten kotoutumiskoulutus/S2-koulutus

Skaalattavat

- Skaalattavissa, mutta ilman riittävää rahoitusta: Omnian MANU-koulutus
- Tampere: Valomo-hanke tukee turvapaikkataustaisia nuoria kohti koulutusta ja työelämää